

Els Oscar 1993

ELS PROSCRITS

David Wark Griffith va inventar el llenguatge cinematogràfic. Mack Sennet i Charles Chaplin establiren les bases de la comèdia. Douglas Fairbanks fou un dels primers mites de l'«star system», gran actor i productor influent. Raoul Walsh fou un dels pioners essencials, quan el cinema es consolidava. Buster Keaton renovà la comèdia. Orson Welles revolucionà moltes formes artístiques de la concepció cinematogràfica. Groucho Marx fou un dels comedians més originals i vitriòlics que ha tingut el cinema. D'Alfred Hitchcock no és necessari dir-ne gaires coses. Stanley Kubric és un dels directors més coneguts i prestigiosos de les darreres dècades. Greta Garbo, Judy Garland o Marilyn Monroe esdevingueren mites i punts de referència de la seva època respectiva. Richard Burton (nominat set vegades) i James Mason són dos dels actors més complets que hagi tingut el cinema nord-americà. Al Pacino, estrella rutilant dels 70 i 80, ha estat nominat sis vegades com a millor actor i actor secundari. Cary Grant és símbol de la millor comèdia nord-americana, la més elegant i entranyable.

¿Què tenen aquests noms en comú?. Doncs que cap no va guanyar mai un Oscar i, tret d'Al Pacino, cap ja no podria fer-ho. Alguns van ser recompensats amb 'oscars' especials i honorífics, reconeixement a deshora de la vitalitat i la importància de la seva trajectòria: Welles, Chaplin, Griffith, Fairbanks, Garland, Groucho. Hi ha casos flagrants. Fairbanks i Walsh, per exemple, formaven part dels 36 membres de l'associació que va crear, en 1927, l'Acadèmia de Hollywood, i amb ella el premi conegut per Oscar.

Tots dos, el primer com a actor i productor, el segon com a director, coincidiren en la fastuosa *El ladrón de Bagdad*, una de les grans produccions del cinema mut nord-americà-, foren peces cabdals en els anys de creació i consolidació de la indústria de Hollywood, i participaren en pel·lícules d'èxit innegable. Mai no en foren recompensats. Ni tampoc ho fou Ernst Lubitsch, un dels cineastes més comercials del trànsit del cinema mut al sonor, o Steven Spielberg, el gran ignorat de l'Acadèmia aquests darrers anys, tot i ser una mena de rei Mides del cinema, que transforma en or tot el que toca.

L'Oscar és una autèntica tómbola. Aspectes contractuals defineixen en alguns casos els premis. Un any s'imposa la *qualité*, un altre la consciència liberal i les bones intencions, un altre -l'any passat, amb *El silencio de los corderos*-, una glopada d'aire fresc i renovador.

ELS ESTIMATS

El director artístic Cedric Gibbons és el personatge que ha guanyat més 'oscars' de la història: onze estatuetes figuren en el seu palmarès particular. No hem d'oblidar, emperò, que Gibbons fou qui dissenyà la figura de l'Oscar durant un sopar en un hotel de Hollywood, en el qual es decidí d'atorgar aquests premis. Els membres de l'Acadèmia d'Arts i Ciències l'en recompensaren a bastament.

Així com hi ha proscrits, hi han estimats. La dissenyadora de vestuari Edith Head, un dels noms més prestigiosos de la indústria en la seva època d'esplendor, va obtenir set 'oscars'. Entre els directors, John Ford el guanyà quatre vegades -mai per cap 'western', el gènere pel qual és reconegut-, i William Wyler i Frank Capra l'alçaren amb les mans en tres ocasions. Federico Fellini i Ingmar Bergman, entre els cineastes estrangers, poden considerar-se els més estimats de Hollywood. Els votants es deixaren seduir per la força dramàtica de *La strada*, el lirisme tràgic de *Las noches de Cabiria*, la imaginació narrativa d'*Ocho y medio* i la fastuositat d'*Amarcord*, del mestre italià, i per la bellesa fràgil d'*El manantial de la doncella*, la reflexió punyent de *Como en un espejo* i l'evocació dels records personals de *Fanny y Alexander*, del gran cineasta suec. En aquests casos, com en John Ford, l'Oscar va fer justícia als millors. De tant en tant l'encerten.

Katharine Hepburn, que durant uns anys fou considerada per productors i distribuïdors com un verí per a la taquilla, és sens dubte l'actriu més aviciada. Quatre Oscars, per *Gloria de un día*, *Adivina quien viene esta noche*, *El león en invierno* i *En el estanque dorado* -curiosament quatre de les seves pel·lícules menys significatives-, ornen les seves vitrines. Rere seu, un altre rostre aviciat, el d'Ingrid Bergman, recompensada amb dues estatuetes com a millor actriu i una tercera com a millor secundària.

Jodie Foster ha pres el relleu a l'actualitat. Feia temps que una actriu jove no aconseguia dos 'oscars' de forma tan ràpida i continuada com la Foster per *Acusados* i *El silencio de los corderos*. I entre els actors més destacats de les dues últimes dècades, Jack Nicholson -millor actor per *Alguien voló sobre el nido del cuco*, millor secundari per *La fuerza del carriño*- i Robert de Niro -millor secundari per *El padrino II*, millor actor per *Toro salvaje*-, han aconseguit el sempre difícil consens. Al seu costat, fet de la mateixa pasta, tan pletòric i personal com ells, Al Pacino no ha tingut tanta sort. Seguint els passos erràtics de Richard Burton, ha estat nomenat en sis ocasions, i per interpretacions tan magnífiques com les d'*El padrino*, *El padrino II* i *Serpico*. Encara espera, amb escepticisme, que li donin l'Oscar. Enguany és candidat per partida doble, millor actor per *Esencia de mujer* i millor secundari per *Glegarry Glen Ross*, i no estaria gens malament que, per primera vegada en la història, un mateix actor s'emportés tots dos guardons. Seria just.